

W. BIEGAŃSKIEGO · W. CZĘSTOCHOWIE

EX · LIBRIS · M · B · P · IM · DR ·

BIBLIOTEKA PUBLICZNA im. W. Biegańskiego w CZĘSTOCHOWIE

PRAWA REPRODUKCJI ZASTRZEŻONE

COPYRIGHT RESERVED

GONIEC CZĘSTOCHOWSKI

DZIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY, EKONOMICZNY I LITERACKI, POŚWIĘCONY SPRAWOM MIEJSCOWYM ORAZ ZAGŁĘBIA DĄBROWSKIEGO.

PRENUMERATA I POŁOŻENIA przyjmują wszystkie kategorie, kategory i miara ogłoszeń w Warszawie, Łodzi i miastach powiatowych.
REDAKCJA I ADMINISTRACJA: CZĘSTOCHOWA, II-ga ALEJA Nr. 20. — TELEFON Nr. 50. Redaktor lub jego zastępca przyjmują interesantów codziennie w wyjątkach dni świątecznych od g. 8-10 wiecz. Recepty nadat. redakcja nie wraca.
PRENUMERATA WYDZIAŁ Rocznik rb. 3, kwartał rb. 1 k. 80, miesięcznik kop. 50, wraz z przesyłką pocztową lub odosobnieniem do domów. Zagranicą, za markami pocztowymi, dopłaca się miesięcznie kop. 60. Zamówić adresu kop. 20. Listów nieadresowanych lub niedostatecznie opłaconych redakcja nie przyjmuje.
CENY OGŁOSZEŃ: Za wiersz pierwszy jednosłupowy lub jego miejsce: Nadanie k. 60, przed tekstem k. 40, w tekstem 3 kł. i sekrologi po kop. 25, za 4 kł. po kop. 10. Drobne ogłoszenia po kop. 5 za wiersz. Najtańsze ogłoszenie kop. 20. Odosobnie treści matrymonek po 50 pobo. drugą. Za dołączenia prospektów lub reklam po 6 rubli od 1000 egzemplarzy.
 Agentury: w Rakowie, Noworadomsku, Myszkowie, Zawierciu, Piotrkowie, Łodzi i Warszawie. — Cena pojedynczego egzemplarza kop. 5.

II Aleja № 38, Telefon № 497.
TEATR
„URANJA“

Na żądanie Publiczności powtórzony będzie **BENEFISOWY PROGRAM!!!**
Teddy doktor chorób kobiecych Wyjątkowo wyśmienita lekka treść w 3-eh częściach.
Połów Sardynok (ciek. natura — — Dziennik Gaumont'a (z natury)
PIĘKNIUTKA MORDECZKA (bardzo komiczny w kolorach)

Na scenie pod artystycznym kierunkiem **JERZEGO SIERKIEZYŃSKIEGO.**
Związek dusz
 Obrazek w 1-ym akcie rzez A. HERTZA
NAD PROGRAM: Występy M. lle Hanny, i murzyńa **Franka Maccoy**. Wyk. oryginalne „TANGO“ Argentyńskie i inne najnowsze tańce.

Teatr „ODEON“. Dzisiaj wielkie arcydzieło kinematograficzne! **Sensacja!!**
 Tylko 4 dni! Od wtorku 10 do piątku 13 Marca (włącznie). Tylko 4 dni!
WIELKI KORSYKANIN Wspaniała epopeja historyczna w 6 częściach 130 oddzielnych obraz. Ilustrująca **CAŁE**
panowanie Wielkiego Cesarza NAPOLEONA I.
 Zawdzięczając olbrzymim kosztom „Odeon“ otrzymał JEDYNY ORYGINALNY EGZEMPLARZ — w 6-ciu częściach, (2,500 metrów długości trwający DWIE GODZINY. **PROSIMY NIE PORÓWNYWAĆ Z INNYMI OBRAZAMI PODOBNEJ TREŚCI** — Początek obrazu o godz. 5-ej po południu, o 7 i pół i o 10-jej wieczorem.
 Na scenie pod artystycznym kierunkiem **W. Glogera „Majowe słońce“** komedia w 1 akcie **W. Perzyńskiego.**
 UWAGA: Niezważając na bardzo kosztowną dzierżawę obrazu — ceny miejsc nie podwyższono.

Podanie o przyjęcie do Męskiego Prywatnego Seminarjum dla nauczycieli ludowych w Ursynowie
 wraz z dokumentami (świadectwo szkoły, metryka, świadectwo powtórnego wnoszenia opłaty szkolnej, zaświadczenie o obywatelstwie rodziców do regularnego wnoszenia opłaty szkolnej, zaświadczenie o 5-ech osob wiarogodnych co do moralnego prowadzenia się kandydata i krótki własny życiorys) należy nadsyłać przed 15 maja r. b. pod adresem: Warszawa Skrzynka pocztowa № 377.
 Kandydat na kurs I (w wieku od lat 15—17) i na kurs II (od lat 16—18) winni stawiać się na egzamin w Ursynowie 2 Czerwca r. b. o godz. 8 rano.
 Kancelaria Seminarjum wysyła na każde żądanie program i warunki przyjęcia.

Gabinety Lecznico-Dentystyczne
R. Filipowicza
 II ga Aleja N-r. 24, telefon 482.
 Przyjęcia: od 9—1 i od 3—7 p.p. prócz niedzi. i świąt Specjaln. zęby sztuczne w kauczuku i złocie

Lecznica zębów i jamy ustnej
M. Puchalskiego
 Aleja III Nr. 57 tel. 610.
 Przyjęcia: od 9—1 i od 3—7. Leczenie, plombowanie, zęby sztuczne.
 Ceny niskie.

Oryginalne Karmańskiego
Farby Artystyczne
 — otrzymał w wielkim wyborze —
 i Polca: Skład Materjałów Aptecznych i farb
Wacława ORŁA
 w Częstochowie, III Aleja 46.

Pierwszorzędna Chrześcijańska Pracownia **GORSZETÓW**
„JÓZEFY, MAGROZONA MEDALEM CZĘSTOCHOWA, III-cia Aleja 46, róg Szkolnej N-r. 1,
 gorsety kroj paryskich i wiedeńskich, higieniczne i do wyrównania figury, szelki do prostego trzymania, biustonosze, pasy i t. d. Franje, reperacja i prze-rabianie. — Ceny umiarkowane.

LEKARZ-DENTYSTA
Stefan Barylski
 Przyjmuje od 10—1 i od 4—7
 Częstochowa 2 Aleja Nr. 48, tel. 611

DLA ZNAWCÓW
 wyróżniające się wytwornym smakiem kontakti francuskie
A. C. Heukowa & Co.
 Poleca Skład wódek i win
K. Krakowieckiego
 II-ga Aleja Nr. 24, telefon Nr. 253.

Kaucjonowane Biuro Nauczycielskie
STANISŁAW LIGĘZOWY
 w Częstochowie Teatralna 26
 Rekomenduje Nauczycieli, Nauczycielki, Ochroniarki, Froebianki, Bony. Nauczycieli na godziny, francuski, niemki i nauczycielki muzyki. Cudzoziemski biuro na żądanie sprowadza.
 Biuro otwarte od 9 r. do 6 po południu
Dr. Karol Tomaszewski
 Choroby wewn. kobiece i dziecięce ul. św. Barbary 11, Telefonu 450.
 przyjmuje od 9—1 i od 3—7 w.

Najsukuteczniej tępi pluskwy, karaluchy, prusaki oraz wszelkie pasożyty u zwierząt plyn
„TITU“
 Dostać można w aptekach i składach aptecznych.

KRAWIEC
CHRZEŚCJAŃSKA PRACOWNIA
 Najlepiej najtańszej wykonywa
PIERWSZORZĘDNY ZAKŁAD KRAWIECKI
Wincentego MARKSA
 ul. Ogrodowa № 26.
 vis à vis Nowego kościoła św. Rodziny

BOL GŁOWY, MIGRENE
NATYCHMIAST USUWA
MIGRENO-NEVROSIN
 BEZBARWONĄ PŁYNĄCĄ NIE-STRASZLIWĄ SUBSTANCJĄ
 SA JUI FALSYFICATY
 ORYGINALNY MIGRENO NEVROSIN
 ZAWSZE MARRA «KOGUT»
 LECZ NIGDY OPLATKACH
 — PROSZEK 10K

Doktor **BRONIA TOWSKI**
PAWEŁ
 Częstochowa, Nowy Rynek 3, Telefon 34.
 Choroby skórne, włosów płożowa, weneryczne i Kożne-tych lekarska. Przyjmuje od 3—18 rano i od 4—8 popoł. Panie od 3—4 tygodni. Stawia wstrząsania wstrząsanie SALWARSANU (HATA 000 1914 i badałże krwi na syfilis).

Ważne dla panów gospodarzy.
 Sprzedam wyborową trawę na p iu dla pa-zy krów i koni, w przedziałach większych i mniejszych, z jak Ks. Stefana Lubomirskiego przy rzecze Warcie, w miejscowości Bobry, po cenach bardzo przystępnych. — Zgłaszać się do Józefa Poplioka, Polwarki miejskiej, gmina Radomsk.

Skład Wyrobów **Z. Marczyńskiego**
Tabaczników
 w Częstochowie, 2-ga Aleja № 32, Telefon № 882.
 Polska: Papiernictwo, cygara gipsy i tytonie różnocy fabryk oraz galanterie tabaczn. Zamówienia przyjmująe listownie i telefonicznie. Natychmiastowa wysyłka do spóznów oraz z poczta

DOM HANDLOWY ZDZISŁAW RYLSKI
 Częstochowa, II Aleja № 20, telefon 93.
 POSADZKI i LICOWKI terrakotowe, PŁYTKI GLAZUROWANE na spodach TERRAKOTOWYCH i KAOLINOWYCH, DACHOWKI (marsylska, szwajcarska, rzymska, karpiówka i wieżowa), RUDY DRENOWE (SĄCZKI), CEGŁA OGNIOTRWAŁA i GLINKA OGNIOTRWAŁA, POSADZKI i KLEPKI dębowe, SIATKI METALOWE z metalu rozciąganego, LISTWY OCHRONNE do stopni schodowych i NAROŻNIKI do krawędzi murów. PAPA do krycia dachów i SMOLA karbolinowa
Pierwszorzędny Zakład Artystyczny Rzeźbiarsko Kamieniarsko-Sztukatoski
KRUSZYŃSKI i PROSZOWSKI
 w Y K O N Y W A:
 Rzeźby Pomniki, roboty budowlane i kościelne.
 Fabryka posadzki cementowej na chodniki stopni mozaikowych, oraz wszelkich wyrobów z cementu. Ceny p zystępne

Nowa sensacja | **Teatr PARYSKI** | Tylko 2 dni!!! | **Nowa sensacja**
od wtorku 10 do piątku 13 Marca 1914 r.

Najwybitniejszy Obraz Sezonu!

NAPOLEON I

Ostatnie 100 dni Wielkiego Korsykanina

Wielka historyczna tragedia w 6-ciu częściach.

UWAGA: Obraz niniejszy jest owym właśnie egzemplarzem oryginalnym włoskiej fabryki „Cinemas” która wystawiła „Quo Vadis”, „Królową Nilu” i który demonstrowany był w „Wielkim Iluzjonie” Chmielna 9, w Warszawie. Przypominamy że właśnie o ten obraz toczyły się bój polemiczny w gazetach kinematografy warszawskie. Wszystkie historyczne momenty, jak np. „Bój pod Waterloo” odtworzone z całym pietyzmem i strategiczną ścisłością, dlatego więc prosimy nie porównywać z falsyfikatami. — Nie bacząc na koszty ceny, miejsc nie podwyższone. Kupon do łoża 50 k. krzesła parterowe 30 k. galerja 20 k. Początek przedstawienia o godzinie 5 po południu. Do obrazu i operetki przygrywać będzie kwartet.

Na Scenie pod artystycznym kierunkiem Fr. STRÓŻEWSKIEGO

„SŁOWICZEK”

Operetka w 1 akcie Wł. Belzy z muzyką St. Mouluski w tytułowej roli po raz pierwszy wystąpi p. Celińska

MARZENIA.

Gdybym sam na wielkim globie był doktorem medycyny,
Tobym kazał wszędy sobie
Znosić hojne dziesięciny,
Do pacjentów z wizytami
złotym jeździłbym rydwanem,
Byłbym władcą nad władcami:
życia panem, śmierci panem!..
Gdybym służył Melpomenie
jako sługa jej jedyny
Codzień zbierałbym na scenie
brawa, bisy i wawrzyny;
Co trzy dni jubileusze
bym urządził z wielką wrzawą,
Dziś się bowiem dzielić muszę
z kolegami nawet sławą.
Gdybym w roli adwokata
stawać mógł za obie strony,
By z całego do mnie świata
szedł skarżący i skarżony
Pełno byłoby w mej kiesie
miałbym sławę, miałbym mienie
A wieść o Demostenesie
wnetby poszła w zapomnienie!..
Gdybym wreszcie sam na globie
pijać koniak mógł Szustowa,
Nie załowałbym go sobie
jak nie szczerzę dziś wam słowa
Tylko róbby zasłaż biana,
bowiem pióro bym porzucił:
Samby koniak pił, od rana,
a... świat pieśń by o mnie nucił!..

Stowarzyszenia spożywcze.

(Z okazji zebrań dorocznych stowarzyszeń spożywczych w Rakowie).

Gdy się dokonywa w jakiejś epoce historycznej powolny przewrót ekonomiczny wywołany wprowadzeniem w życie nowych czynników natury technicznej lub organizacyjnej — większość współczesnych albo wcale nie dostrzega tej ewolucji, albo nie zupełnie dokładnie zdaje sobie sprawę z ogromu przemian brzemiennej w skutki wielkiej dla ludzkiego życia doniosłości.

W epoce odkrycia Ameryki, w e-

poce wprowadzenia w gospodarstwie życie narodów naszego czynnika — żegluga morskiej — współczesny nasz Sebastian Klonowicz w swoim „Plisie” pisał:

„Może nie wiecieć Polak, co to morze,
„Gdy pilnie orze”...

„Okręt najpierwej wymyśliła cieżość,
„Nie tak potrzeba, albo dolegliwość”...

W późniejszych czasach znaczenia porowej maszyny w przemyśle nie doceniano długi czas we Włoszech, w Hiszpanji, w Polsce i w innych krajach obecnie pod względem rozwoju przemysłu pozostałych w tyle.

Dziś jesteśmy świadkami nowych wielkich przemian.

W dziedzinę gospodarki społecznej powoli, ale pewną stopą wkracza nieznaną dotąd w historii świata nowa siła ekonomiczna — organizacja spożywców.

Jak dawniej tak teraz nie wszyscy współcześni wiedzą, co się w koło nich dzieje, a przynajmniej nie wszyscy należycie oceniają doniosłość tych nowych poczyniń. Iuż to z nas, przechodząc mimo sklepu ozdobionego szyldem „Stowarzyszenie spożywcze”, nie zastanowił się nawet, co te wyrazy znaczą i przypuszczają, że widzą przed sobą sklepik, jakiejś tam spółki. Tymczasem sklepik ten nie jest jakąś tam spółką grupki spekulantów, lecz *działem spożywców dla spożywców, t. j. dla siebie samych* z nieograniczoną liczbą członków uczestników; sklepy te, walcząc z pasożytniczym pośrednictwem handlowym, łączą się na obszarze całego kraju w jeden „Związek Stowarzyszeń współdzielczych” celem dokonywania hurtowych zakupów, ułatwienia poszczególnym kooperatywom prawidłowego prowadzenia handlu, a w dalszym swoim rozwoju — w miarę gromadzenia się kapitałów wspólnych — przedsiębiorstwa produkcji współdzielczej.

Niepodobna w krótkim okolicznym artykule wyliczyć wszystkich korzyści praktycznych, jakie płyną z kooperatywy.

Spożywcy, kupując produkty we własnym sklepie, z jednej strony bez trudu oszczędzają z roku na rok pewne sumy w formie części dywidendy, które zazwyczaj zamieniano są na dalsze udziały, z drugiej zaś — tworzą z reszty dywidendy wspólne kapitały; następnie mają uważność spożywania zdrowych niefałszowanych produktów wprowadzonych możliwie z pierwszej ręki; wreszcie członkowie kooperatywy, a temi się w swojej masie lud pracujący, współdziałając w tworzeniu i funkcjonowaniu własnych stowarzyszeń, uczą się drogą praktyczną solidarności społecznej — tego niezbędnego przymiotu każdego uspołecznionego człowieka.

Kooperacja buduje przyszłość wolną od wyzysku prywatnego kapitału, od konkurencji, pośrednictwa i wszelkich spekulacji dokonywanych na spóżywcach ku tyżże spożywców zgubie.

Budzi się lud ze snu wiekowego we wszystkich krajach oświeconych i bierze w swoje własne pracowite ręce najpierw wymianę, a potem produkcję dóbr.

Przechodząc obecnie na grunt realny praktycznego życia naszych kooperatyw, musimy zaznaczyć, że wymaga się od członków wiele umiejętności i ostrożności w prowadzeniu sklepu współdzielczego żeby rozpoczętego dzieła nie pogrząbać w gruzach niepowodzenia; wymaga się znajomość historii kooperatywy za granicą, by wiedzieć, co i jakie warunki sprzyjały rozwojowi sklepów współdzielczych, a które doprowadziły, je do upadku.

Obecnie uznaje się powszechnie za niezbity pewnik, że kredyt udzielony członkom kooperatywy przed jej późniejszą wkręca całe przedsiębiorstwo na dno bankructwa. Nie mogą chwycić się wzorem sklepów prywatnych środków często nieuczciwych na po-

krzyce strat, wypływających z udzielania kredytu kooperatywy z braku gotówki zmuszone są szukać z kole kredyt u dostawców, wpaść w zależność od nich, nabywać towar stosunkowo drogo i — co zatym idzie — pożywać się należnych zysków. A iuż to dłużników przy tym jeszcze zarywa? Iuż dłużników obdłużając się nałogowo, stacza się na dno nędzy? Kooperatywa taka zamiast wyzwolić ludność od ucisku prywatnego handlu, członków swoich rujnuje, aż wkońcu isama ulega nieuniknionej zagładzie.

Członkowie naszych stowarzyszeń na dorocznych zebraniach muszą raz na zawsze kredyt skasować, choćby przez to połowa członków miała się wypisać.

Lepszą małą instytucją a zdrową, niż duża a śmiertelną chorobą kredytu stoczona.

Drugim ważnym warunkiem rozwoju poszczególnych kooperatyw jest konieczność należenia do Związku Stowarzyszeń Spożywczych. Pomijając sprawę wygód płynących z posiadania wspólnej hurtowni sprawę dostaw wspólnego ubezpieczenia pracowników sklepowych, prawidłowego normowania działalności kooperatyw, podejmowania wspólnej produkcji i t. d., zyskania wspólnej produkcji i t. d., zyskuje się rzecz wielkiej wagi mianowicie możliwość rozwoju danej kooperatywy drogą zdobycia zaufania ludu do niej.

Wówczas kooperatywa w oczach nieufnej ludności przestaje być dziełem garstki jednostek, przybiera natomiast charakter instytucji uspołecznionej, uznającej społeczną kontrolą i wspólny idejowy kierunek.

Nic silniej i bardziej przekonująco nie przemawia do mało uświadomionej ludności, jak fakt, że dane stowarzyszenie spożywcze to samo robi, ma to same cele, ten sam kierunek i tą samą kontrolę, co i wszystkie pokrewne stowarzyszenia, a zatym jest godne zaufania. Dość powiedzieć, że 267 stowarzy-

